



El bisbe de Sagorbi-Castellón, Joan Antoni Reig, s'ha acomiadat del CVC tot acusant l'esquerra i la premsa progressista de ser-ne la culpable. Els motius adduïts han causat un profund malestar en un sector de la societat valenciana, tot i que el president Eduardo Zaplana i el seu conseller de Cultura, Francesc Camps, s'han mostrat solidaris amb Reig.

La increïble fuga del bisbe Reig

La dimissió del bisbe de Sagorbi-Castellón, Joan Antoni Reig, com a membre del Consell Valencià de Cultura ha estat sobtada. Sense encomanar-se ni a Déu ni al diable ha plantat el CVC tot adduint les pressions del diari 'Levante' i dels partits d'esquerra.

El bisbe de Sagorbi-Castellón Joan Antoni Reig, ha deixat embadocats polítics i membres del Consell Valencià de Cultura (CVC). El proppassat dia 19 anunciava a Castellón, durant una intempestiva conferència de premsa la seua decisió irrevocable d'abandonar el CVC. Entre el seu nomenament el dia 23 de desembre i la seua dimissió dijous passat només havia tingut temps d'assistir a una reunió del Consell.

Reig ha explicat que la seua di-

missió ha estat conseqüència de la campanya promoguda contra ell per "un periódico local" (és a dir el *Levante-Castellón*) i de la retirada de confiança a la seua persona d'"*algunos partidos políticos*" (és a dir, dels partits d'esquerra) que han col·laborat en l'esmentada campanya tot criticant la seua política lingüística dins de la diòcesi que dirigeix.

La dimissió ha causat una gran irritació entre els membres del CVC proposats per l'esquerra i en

bona part ha pogut ser el detonant perquè Esquerra Unida adopte una estratègia molt més bel·ligerant davant del conflicte. Estratègia que es concreta en l'anunci de mobilització de les seues bases com a resposta a l'actitud política de la dreta pel que fa al pacte lingüístic.

Segons fonts properes a l'arquebisbat de València, la candidatura de Reig, presentada pel Partit Popular, va ser resolta a última hora, ja que el PP tenia en la llista que s'havia de votar a les Corts el bis-

be auxiliar de València, Rafael Sanus, personalitat de reconegut prestigi dins de l'Església valenciana i proper als sectors progressistes i valencianistes de la diòcesi. Sembla que un últim contacte entre l'arquebisbe de València, Agustín García-Gasco, i el president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana, va fer caure de la llista el bisbe auxiliar Sanus per tal que hi entrara Joan Antoni Reig. Els sectors progressistes de l'església van veure aquesta inclusió com un intent de l'arquebisbe Gasco –persona de l'òrbita de *Las Provincias*– per reforçar les posicions conservadores i secessionistes en matèria lingüística dins del CVC. No en va Gasco i Reig mantenir una relació molt bona i bona prova d'això és la designació de Reig com a director, a València, de l'Institut Juan Pablo II per a estudis sobre el Matrimoni i la Família. La creació d'aquest institut va estar envoltada de polèmica entre l'arquebisbat i la Facultat de Teologia, de la qual Reig era professor, perquè Gasco no va tenir en compte l'opinió de la Universitat per decidir la conveniència d'instaurar un centre d'aquestes característiques a València. Un membre d'aquella Junta de Facultat, que ha volgut mantenir-se en l'anonimat, assegura que la decisió va sorprendre “perquè era com posar una facultat més a València, i més si tenim en compte que al món només existeixen tres centres d'aquestes característiques (Roma, Washington i Mèxic)”.

Un valencià de Cocentaina. Natural de Cocentaina i valencianoparlant, Reig no s'ha pronunciat mai obertament sobre la polèmica lingüística. No obstant això, durant la seua trajectòria com a ministre de l'església tampoc no s'ha caracteritzat, precisament, per defensar l'ús del valencià dins dels diferents estaments de la institució religiosa. Després de ser ordenat sacerdot el 1979, va començar a exercir el seu ministeri a la parròquia de Sant Joan Baptista de Manises, per a passar després a ser rector del seminari de la Puríssima de València. En plena transició

i enmig dels moviments a favor del reconeixement del valencià, el 80% dels estudiants de la Facultat de Teologia, durant el curs 79-80, van sumar-se a la vaga universitària en contra de les normes lingüístiques secessionistes imposades per Amparo Cabanes, consellera de Cultura en aquell moment. Aquest compromís amb la recuperació i la normalització del valencià es va traslladar al seminari. Llavors, de les set eucaristies que es feien cada setmana, solament una era en valencià i un grup d'alumnes va proposar a Joan Antoni Reig la possibilitat d'oficiar una missa més en català fent-li veure el compromís de l'església en la recuperació lingüística. En principi, Reig hi accedí, ja que la majoria de seminaristes així ho va decidir. Tot i això, tres alumnes valencia-

El bisbe Reig ha negat que haja estat responsable de la liquidació del valencià al seminari de Castelló de la Plana.

noparlants van deixar d'anar a les eucaristies argumentant que no entien els textos. Davant aquesta actitud es van adaptar els manuals emprats (la Bíblia de Montserrat i *El llibre del poble de Déu* de Pere Riutort) a les formes lèxiques valencianes, però la intransigència dels tres seminaristes va continuar i van arribar a dir que preferien “anar de putes abans que participar en una missa en valencià”, segons explica qui era vice-degà d'alumnat a la facultat de Teologia, Sal·lus Herrero. Enmig d'aquesta situació, el rector Reig va decidir expulsar del seminari Herrero, un dels principals defensors del valencià. Herrero comenta



que, entre d'altres, els arguments que Reig va esgrimir per expulsar-lo foren que “era una persona creadora de discòrdia, amb unes posicions polítiques problemàtiques”.

Sembla que, tot i haver passat quasi vint anys, l'actitud de Reig respecte a la llengua no ha canviat. Després dels seu nomenament com a bisbe de Sogorb-Castelló va afirmar que voler polititzar el valencià és fer un reduccionisme de la persona. Una vegada triat com a membre del CVC va manifestar que “un dels reptes del CVC és assolir la pau lingüística i aquesta cal sembrar-la en primer lloc en el cor de les persones”. Des de la seua arribada a la diòcesi de Sogorb-Castelló ha apartat tot allò que des del seu punt de vista era sospitós de “catalanisme”, essent el seminari Mater Dei el seu principal punt de referència.

Fins i tot no ha faltat qui ha qualificat el nomenament de Reig al davant del bisbat de Sogorb-Castelló com una maniobra política per posar ordre a la diòcesi. Una diòcesi que les altes esferes de la cúria valenciana qualificaven d'ingovernable i de “niu de catalanistes”. Cal recordar que un dels punts que, en el passat, va provocar un cert distanciament entre la diòcesi de Sogorb-Castelló i la de València va ser la decisió del bis-

L'arquebisbe de València, Agustín García-Gasco fou clau en el nomenament del bisbe Reig com a membre del CVC. Segons fonts properes als estaments eclesials valencians, el bisbe auxiliar de València, Rafael Sanus, home de tarannà tolerant, va ser el primer candidat.

PP-UV O L'ESTRATÈGIA DE LA IRRACIONALITAT

—17 de setembre de 1997. Eduardo Zaplana en el ple de les Corts valencianes i després de tres mesos de contactes secrets amb el secretari general del PSPV-PSOE, Joan Romero, proposa al Consell Valencià de Cultura (CVC), un dictamen encaminat a resoldre el "conflicte lingüístic valencià". Tan sols Esquerra Unida (EU) i Nova Esquerra (NE) s'oposen a la proposta.

—23 de setembre de 1997. La secessionista Real Academia Valenciana de Cultura (RACV) presidida per Xavier Casp –membre també del CVC– passa a ser tutelada per la Generalitat Valenciana.

—8 d'octubre de 1997. Les Corts valencianes, reunides a Xàtiva, aproven amb els vots d'UV i PP derogar la capacitat de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana per a la supervisió dels llibres de text. El CVC comença el seu treball.

—9 d'octubre de 1997. Els secessionistes Xavier Casp i Juan Ferrando Badia són guardonats amb la distinció del mèrit cultural de la Generalitat. Matilde Salvador i, a títol pòstum, el filòleg Manuel Sanchis Guarner són també guardonats. Guarner fou víctima durant la transició d'un atemptat amb bomba per la seua defensa de la unitat lingüística.

—12 de novembre de 1997. El sector d'UV dins del CVC (Leopoldo Penarroja, Xavier Casp i Josep Boronat) rebutja la llista d'entitats a consultar.

—17 de novembre de 1997. El PP abona una proposta d'UV per retirar les subvencions a totes aquelles publicacions que empen el terme "País Valencià". La portaveu d'EU a les Corts, Glòria Marcos, acusa UV de voler criminalitzar totes aquelles institucions que, com la Universitat, aposten per la unitat lingüística.

—7 de desembre de 1997. La Generalitat Valenciana dóna 200 milions de pessetes a Lo Rat Penat. Aquesta associació és un dels nuclis més durs del secessionisme lingüístic.

—16 de desembre de 1997. Lo Rat Penat rep més de 16 milions de la Generalitat per fer cursos de "valencià". La RACV en rep 11 i mig pel mateix concepte.

—20 de gener de 1998. La Generalitat valenciana abandona el plet –iniciat en l'etapa socialista– perquè Castelló de la Ribera mantinga el seu topònim històric discutit judicialment per una associació secessionista de la localitat representada per l'advocat i president del Grup d'Acció Valencianista (GAV), Juan García Santandreu. Els secessionistes consideren que el topònim Castelló de la Ribera és "catalanista"

—28 de gener de 1998. Tensió política en la renovació dels membres del CVC. *Las Provincias* acusa els membres proposats pels partits d'esquerra de ser catalanistes alhora que el GAV inicia una campanya contra el CVC sota el lema "La llengua no es pacta, es defèn".

—30 de gener de 1997. Xavier Casp és nomenat vice-president del CVC després que el seu president, Santiago Grisolia, es reunisca amb Zaplana. El conseller de Cultura, Francesc Camps, i la directora de *Las Provincias*, Maria Consuelo Reyna, podrien estar darrere de les pressions que acaben propiciant el nomenament de Casp.

—9 de febrer de 1998. *Las Provincias* inicia una campanya d'atac contra instituts d'ensenyament mitjà que compren habitualment EL TEMPS. El conseller Camps obre un expedient informatiu a l'institut Manuel Sánchez Ayuso.

—11 de febrer de 1998. PP i UV exigeixen a l'estat central la deshomologació dels títols de filologia valenciana i catalana i el "rebuig total" a la resolució del Congrés del 20 de maig de 1997 segons la qual l'estat espanyol considera valencià i català coincidents.

—12 de febrer de 1998. La premsa publica que el bisbe de Sagorb-Castelló i membre del CVC a proposta del PP, Joan Antoni Reig, ha suprimit la litúrgia en valencià del seminari de Castelló. D'altra banda, Josep Boronat, membre del CVC per UV, diu durant un acte organitzat pel GAV que Zaplana no té perquè acatar un dictamen del CVC si aquest "viola el sentimiento del pueblo valenciano por mucho que vaya avalado por criterios científicos"

—13 de febrer de 1998. El Tribunal Superior de Justícia anul·la el topònim Castelló de la Ribera –ara Villanueva de Castelló– després que la Generalitat es retire del plet.

—15 de febrer de 1998. UV intenta posar fi a la "moderació lingüística" de les seues joventuts.

—16 de febrer de 1998. La Federació d'Escoles en Valencià denuncia davant el director general de política lingüística, J. V. Felip, que a l'Institut del Clot del Moro de Sagunt es discrimina el valencià.

—17 de febrer de 1998. El PSPV-PSOE emet un document en què demana que es deixi treballar el CVC.

—19 de febrer de 1998. El bisbe Reig dimiteix com a membre del CVC i culpa els partits i la premsa de la seua decisió. Zaplana i el conseller Camps (PP) lamenten i entenen la seua dimissió.

—20 de febrer de 1998. Manifestació davant la Generalitat contra el CVC convocada pel GAV. Lo Rat Penat, entitat subvencionada per la Generalitat i propera a UV, s'afegeix a la convocatòria.

bat de Castelló d'aprovar l'edició de la Bíblia Valenciana d'Antoni Quilis i Albert Hauf. El bisbe d'origen gironí Josep Maria Cases es va quedar sol enfront del de València, Garcia Gasco, de les altres diòcesis valencianes i de la Conferència Episcopal, i encara que Roma donara suport a la seua publicació, aquest "enfrentament" va costar a Cases una greu depressió.

Sota el ministeri de Reig, de la nit al matí, el valencià ha passat a ser merament testimonial dins del seminari. Només les completes del diumenge al vespre es fan en valencià. Les eucarísties, la litúrgia de les hores i fins i tot les ordenacions, s'oficien en castellà. La raó que va donar el bisbe perquè es deixara d'utilitzar el valencià en la litúrgia de les hores i en l'eucaristia va ser que els manuals no estaven adaptats a les formes valencianes. En el terreny espiritual, Reig va argumentar, segons fonts eclesiàstiques, que el seminari no era un laboratori per a fer experiments i que en aquests centres s'ha de pregar i orar en castellà com es fa a la majoria dels cultes que tenen lloc a la diòcesi, i així acostar-se més a la gent del carrer. No obstant això, Reig va negar el dia de la seua dimissió del CVC que aquestes informacions s'ajustaren a la realitat: "en tot moment, quan ha sorgit el tema de l'ús del valencià, he manifestat un tarannà respectuós i conciliador, mai impositiu, evitant tot allò que pot suposar crispació i enfrontaments".

Amb tot, molts divergeixen d'aquesta visió de persona dialogant que sobre si mateix té Reig.

El prelat, per exemple, no va tenir cap contemplació amb l'associació de Castelló Bisbe Climent, quan aquesta li va presentar la segona edició del catecisme en valencià, consensuada amb l'anterior bisbe, Josep Maria Cases: "Això ja ho podeu tirar tot", sentència segons diuen els membres de l'associació. Els membres de l'associació Bisbe Climent creuen que Reig pot ser "una persona nefasta per a la normalització del català dins de l'església". Segons l'associació "el bisbe fa costat al reduc-

cionisme del valencià fins als límits del folclorisme, a més de mantenir un punt de vista proper al secessionisme lingüístic”.

Un poder abusiu. Però no són, solament, els defensors de l'ús del valencià en les cerimònies litúrgiques els qui es queixen d'un cert abús de poder del bisbe. Segons fonts pròximes a l'església, sembla que València creia que la diòcesi de Castelló corria un perill de desviament quant a la seua orientació teològica. Joan Antoni Reig, doctorat en la Universitat del Laterà en estudis de moral i de família, podia ser la persona que tornara a redreçar els feligresos.

Integrants d'algunes comunitats cristianes d'acció catòlica han vist retallades les subvencions provinents del bisbat i enyoren el tarannà dialogant de Josep Maria Cases. A més, expliquen que Reig sembla haver oblidat els manaments del Concili Vaticà II sobre la necessitat d'un major compromís social de l'església i una major tolerància de la institució. Per contra, veuen que l'actual bisbe tracta amb més afecte les comunitats neocatecumenals i la formació espiritual.

D'altra banda, alguns també han volgut veure en el nomenament d'un bisbe valencià com Reig una maniobra cap a la incorporació a la diòcesi de Sogorb de les 44 parròquies de la província de Castelló que pertanyen al bisbat de Tortosa, també governat ara per un valencià, Xavier Salinas.

L'historiador i integrant del Centre d'Estudis dels Ports Julià Pastor explica que “la possible disgregació de la diòcesi ha anat manifestant-se en un suposat grup de pressió al qual donen suport els capellans Joaquín Obón i Florencio Albero, de les parròquies de Catí i Sant Mateu respectivament, que porten a terme una campanya per accelerar la fusió de les comarques del nord de Castelló a Sogorb”.

Comptat i debatut, Reig ha volgut abandonar astutament el CVC. “Reiteradament –ha dit– i de manera pública he posat de manifest la meua voluntat d'utilitzar el va-

La crisi anunciada del CVC

A hores d'ara, i després de sis mesos de ben remunerades reunions, ningú ja no sap de què serviran els arduos treballs dels membres del Consell Valencià de Cultura (CVC) que cap al juny hauran de fer públics els resultats de les seues deliberacions.

L'acció política del Partit Popular i del seu soci de govern, Unió Valenciana, simplement va deixant sense sentit la proposta del president Eduardo Zaplana d'encarregar al CVC un dictamen sobre la llengua dels valencians que pose fi al clima d'enfrontament civil valencià.

Per al que sí que ha servit el pacte lingüístic de Zaplana és per evidenciar la debilitat de l'esquerra davant dels atacs institucionals de la dreta contra la llengua i per saber quines són les afinitats reals dels populars amb el món de l'anticatalanisme. La Generalitat ha subvencionat l'anticatalanisme i n'ha promocionat els líders donant a entendre que era l'única manera de tenir-los callats. En canvi Zaplana ha perseguit

i ofegat econòmicament els qui no han estat secessionistes lingüístics. L'esquerra, però, no vol, per raons d'estratègia, quedar fora del pacte. A pesar del descrèdit social en què ha caigut aquest, mira de convèncer el seu electorat de la ne-

ARXIU / EFE

cessitat de “creure” en la bona voluntat del govern valencià. Prova d'això és el document que el PSPV va elaborar el passat dia 17 de febrer, poc després de la resolució de les Corts contra l'homologació dels títols de filologia valenciana i catalana, demanant que la llengua dels

valencians quedara al marge de la política.

La situació és molt delicada. La formació política Esquerra Unida ja ha expressat públicament els seus temors que el pacte acabe eixint amb una clara marginació del món universitari així com de les seues posicions científiques pel que fa a la llengua dels valencians. La dreta n'haurà de respondre. **Francesc Viadel**



Villalba i Zaplana. Han traït l'esperit del pacte lingüístic amb llurs actuacions polítiques.

lencià en la predicació i en el ministeri pastoral”.

I encara: “(...) expressem –resa un comunicat del govern de la diòcesi de Sogorb-Castelló– la nostra fermesa en la promoció de l'ús del valencià en l'àmbit eclesial, respectant la idiosincràsia dels castellanoparlants de la diòcesi”.

El cas és que el bisbe Reig, amb la seua dimissió i les seues paraules, ja ha assenyalat l'esquerra com a culpable del clima de crispació que envolta el pacte lingüístic. I no podia ser d'una altra ma-

nera, Eduardo Zaplana i el seu conseller de Cultura, Francesc Camps, li han donat la raó. “Ell –explica Zaplana en un breu comunicat– es veia defraudat per les crítiques injustes que havia rebut en els darrers dies”.

Ara la pregunta és si tots els membres del CVC que representen l'esquerra no haurien de dimetir donada l'escalada d'insults del diari *Las Provincias*, dels sectors de l'extrema dreta, i de les actuacions del PP i d'UV.

J. Ll. Sales / F. Viadel